

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-05-23

Ärendenummer KOV-2024-00146

Handläggare

Emma Hansryd, Lisa Ahnoff

Telefon:

E-post: lisa.ahnoff@kretsloppochvatten.goteborg.se

Hantering av avtal mellan Kungsbacka och Göteborg om ömsesidigt dricksvattenkomplement

Förslag till beslut

1. Kretslopp och vattennämnden beslutar att säga upp *Avtal mellan Kungsbacka och Göteborg om ömsesidigt dricksvattenkomplement i ansträngda lägen* (2022), och ger ordförande och förvaltningsdirektör i uppdrag att underteckna skrivelse om uppsägning.
2. Kretslopp och vattennämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram ett förslag på avsiktsförklaring, med syfte att underlätta samarbete mellan Göteborg och Kungsbacka i väntan på besked om relevanta vattendomar.

Sammanfattning

Ärendet har 2025-05-15 § 105 (KOV-2022-00536) varit ett muntligt informationsärende i Kretslopp och vattennämnden.

Göteborg och Kungsbacka tecknade 2022-10-20 ett avtal om ömsesidigt dricksvattenkomplement i ansträngda lägen (KOV-2022-00536), se bilaga 1. Avtalet syftade till att båda parter efter åtgärder skulle kunna erhålla dricksvatten från den andra parten om 100 l/s med en varaktighet om ca tre månader, och med en tillgänglighet om 99 %. Åtgärder i form av ledningsutbyggnad skulle innebära stora investeringar för båda parter, där vardera kommun bygger ut på sin sida av kommungränsen.

I början av år 2024 meddelade Kungsbacka att de inte med säkerhet skulle kunna uppfylla sina åtaganden. I mars 2024 beslutade Kretslopp och vattennämnden om omförhandling av avtalet (KOV-2024-03-16, § 61).

Nya utökade vattendomar behövs för att Kungsbacka ska kunna leverera vatten enligt avtalet så att Göteborg får nytta, och besked kan dröja ytterligare ett par år. Kretslopp och vattens kalkyler för åtgärder är avsevärt mycket högre i nuläget än år 2022.

Behovet av ömsesidigt utbyte av dricksvatten i ansträngda lägen har inte ändrats, men i nuläget är både kostnader och nyttor av de tänkta investeringarna mycket osäkra för båda parter. Dessa osäkerheter har inte kunnat elimineras under det året omförhandlingen pågått, utan är starkt kopplade till besked om vattendomar.

För åtgärderna på Göteborgs sida har förstudie och del av projekteringen genomförts hittills. Tillståndsprocess för sjöledning på Göteborgs sida inleddes sommaren 2024, men har nu dragits tillbaka.

För att undvika de otydligheter det innebär att ha ett avtal under omförhandling under flera år samtidigt som förutsättningarna är kraftigt förändrade, föreslår förvaltningen att avtalet från 2022 sägs upp.

Förvaltningen föreslår också att en kortfattad avsiktsförklaring tas fram, för att underlätta samarbete och planering för båda parterna i väntan på besked om vattendomar. Om förutsättningarna i nästa skede – preliminärt inom två till fem år - bedöms gynnsamma avseende kostnader och nyttor för båda parter, kan arbetet för att möjliggöra ömsesidigt dricksvattenutbyte i ansträngda lägen återupptas i lämplig form.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningens kalkyl för åtgärder på Göteborgs sida i form av överföringsledning inklusive tryckstegring har under år 2024 ökat betydligt, och projektet är kostsamt att driva redan i förstudie- och projekteringsskede. Eftersom nyttan är högst osäker för Göteborg skulle det innebära en stor ekonomisk risk att driva projektet vidare i nuläget. Kretslopp och vatten har erbjudit att Kungsbacka att gå vidare med projekteringen om Kungsbacka bekostar projektet i den mån endast Kungsbacka får den tänkta nyttan, men Kungsbacka har tackat nej.

Bedömning ur ekologisk dimension

Samarbete över kommungränserna har god potential att bidra till tekniska lösningar som ger god leveranssäkerhet till en lägre belastning på miljön än om varje kommun skulle ordna anläggningar för samma leveranssäkerhet på egen hand. Att bygga ut en stor överföringsledning innebär oundvikligen en miljöbelastning, oavsett hur utförandet genomförs. Det är viktigt att de fysiska åtgärder som genomförs ger en god nytta som motiverar miljöpåverkan.

Bedömning ur social dimension

Huvudsyftet med avtalet från 2022 om ömsesidig dricksvattenleverans i ansträngda lägen är att förbättra leveranssäkerheten. Tillgång till dricksvatten en viktig förutsättning för liv och hälsa för alla människor.

Bilagor

1. Avtal (under omförhandling sedan mars 2024): *Avtal mellan Kungsbacka och Göteborg om ömsesidigt dricksvattenkomplement i ansträngda lägen.* (KOV-2022-00536)

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden har att besluta om hantering av Avtal mellan Kungsbacka och Göteborg om ömsesidigt dricksvattenkomplement i ansträngda lägen. Förvaltningen föreslår att avtalet sägs upp och att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram ett förslag till avsiktsförklaring, med syfte att underlätta samarbete mellan Göteborg och Kungsbacka i väntan på besked om relevanta vattendomar.

Beskrivning av ärendet

Avtal mellan Kungsbacka och Göteborg om ömsesidigt dricksvattenkomplement i ansträngda lägen tecknades 2022-10-20 (KOV-2022-00536), se bilaga 1.

Bakgrunden till avtalet var ett gemensamt behov att stärka leveranssäkerheten för dricksvatten, och bedömningar att en viss utformning av överföringsledningar skulle bli kostnadseffektiv för båda parter. Avtalet gällde ömsesidig leverans om 100 l/s dricksvatten från och med år 2030. Kungsbacka meddelade i början av år 2024 att de inte med säkerhet kunna hålla avtalets punkt 3 om leveranssäkerhet:

(urklipp från avtal 2022):

3. Parterna har för avsikt att kunna leverera dricksvatten till varandra omedelbart med en tillgänglighet av minst 99 % av tiden. Som tidsgräns eftersträvas att kunna leverera under sammanlagt minst tre månader per år, antingen sammanhängande eller fördelat på flera kortare perioder. Ingen part kan vid behov avböja att leverera vatten, om inte extrema förhållanden råder. Om någon part inte kan leverera på grund av andra omständigheter, som att större rörbrott inträffat ska felavhjälpningen ske med högsta prioritet. Vid en samtidig större störning i Göteborgs och Kungsbackas system, gäller inte detta avtal utan vid en sådan kris gäller samarbete för att minimera skadorna för invånarna i både Göteborg och Kungsbacka. För stöd vid kriser finns ett gemensamt dokument med tillämpningsexempel. Dokumentet är av sekretessskäl separat från avtalet.

Eftersom avtalet innebär stora investeringar för både Göteborg och Kungsbacka för att ömsesidigt kunna leverera 100 l/s, påkallade Kungsbacka omförhandling av avtalet enligt punkt 21 i avtalet:

(urklipp från avtal 2022):

Giltighet

21. Detta avtal träder i kraft när avtalen fastställts av Kretslopp och vattennämnden i Göteborgs Stad och Nämnden för Teknik i Kungsbacka kommun och gäller tills vidare. Respektive part kan påkalla omförhandling och tills den är slutförd gäller detta avtal.

I mars 2024 beslutade Kretslopp och vattennämnden om omförhandling av avtalet (KOV-2024-03-16, § 61). I ursprungliga avtalet skulle nyttan vara lika för båda parter, och omförhandlingen syftade till att ta fram modeller för ekonomisk kompensation om nyttan skulle bli olika stor för parterna.

Sedan dess har Kungsbacka och Kretslopp och vatten gemensamt undersökt ett antal scenarier där båda parter får nytta men inte lika stor. Sedan omförhandlingarna inleddes har det blivit ännu tydligare att den möjliga nyttan för Göteborg – och Kungsbackas behov – är mycket beroende av kommande vattendomar.

Behovet för båda parter med ett dricksvattenkomplement i ansträngda lägen finns kvar, men Kungsbacka har inte rådighet över att klara sina åtaganden. Om Kungsbacka erhåller en ny vattendom om uttag på 300 l/s från Lygnern kan åtagandet delvis hållas under stora delar av året, men inte under torra perioder. Kungsbacka inledde tillståndsprcess under 2024, och besked om denna första vattendom väntas tidigast 2026. Ytterligare vattendomar behövs därefter för att Kungsbacka ska kunna uppfylla hela åtagandet enligt 2022 års avtal.

Samtidigt har kalkylerna för åtgärder på Göteborgs sida uppdaterats, och då i princip fördubblats sedan avtalet ingicks. Göteborgs projekt för överföringsledning och tryckstegring har genomfört förstudie och del av projekteringen. Tillståndsprcesser för Göteborgs åtgärder har inletts men nu dragits tillbaka för att undvika ytterligare potentiella förgäveskostnader. Kretslopp och vatten omhändertar utrednings- och projekteringsresultaten som är klara så här långt, så att de i tillämpliga delar kan nyttjas om projektet återupptas.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen föreslår att avtalet från 2022 sägs upp. Enligt punkt 21 i avtalet är det annars gällande till dess omförhandling är slutförd. Förutsättningarna är så pass förändrade att det är mer ändamålsenligt med en enklare avsiktsförklaring.

En ny avsiktsförklaring bör syfta till att underlätta för dialog och planering mellan parternas förvaltningar. Avsiktsförklaringen bör också tydliggöra att parterna är öppna för att återuppta arbetet för att möjliggöra ömsesidigt dricksvattenkomplement när besked om relevanta vattendomar finns, och under förutsättning att båda parter bedömer att det är gynnsamt ur kostnads- och nyttoperspektiv.

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson

Sara Stark

Förvaltningsdirektör

Tf avdelningschef Strategisk samordning